

FONYÓD

TELEPÜLÉSARCOLATI KÉZIKÖNYV

2017

Tisztelt Érdeklődők!

Polgármester beköszönő levele

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés
 2. Fonyód bemutatása
 3. Örökségünk
 4. Településképi szempontból meghatározó karakterek Fonyódon
 5. Építészeti útmutató
 6. Jó példák
 7. Sajátos építményszíntípusok, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések
 8. Fotógyűjtemény
 1. melléklet: Műemléki védelem alatt álló örökség jegyzéke
 2. melléklet: Helyi építészeti értékvédelem alatt álló örökség jegyzéke
 3. melléklet: Inváziós fajok jegyzéke
- Forrásjegyzék

1. BEVEZETÉS

A harmonikus és élhető környezethez minden embernek joga van, így a településeknek erre lehetőséget kell biztosítani. A település a táj és az épített környezet együttese. Településképünk meghatározó elemei a terek, az utcák és az azokat kísérő épületek összessége. A hangsúly az összességen, az összképen van. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, azonban figyelni kell azok illeszkedésére, hogy a sokszínűség ne zavaros összképpé álljon össze. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.

Hogy közelebb kerüljünk egy településhez jobban meg kell ismernünk azt, nem csak történelmi, hanem településszerkezeti, építészeti oldaláról annak érdekében, hogy a településfejlődés során a meglévő történeti településszerkezet és épített környezet értékeinek méltó megőrzése és fenntartása mellett a folyamatosan megújuló társadalmi-gazdasági igényeknek eleget téve mi is hozzá tudjunk tenni örökségünkhöz.

A Településképi Arculati Kézikönyvön (TAK) keresztül meghatározzuk Fonyód jellemző, jövőbeni tervezés során iránymutató arculatát. Ennek során az építetők, tervezők és a lakosság számára közösen megfogalmazott ajánlásokat nyújt az illeszkedés mikéntjére, a megfelelő lépték, a kialakult települési szövet és a karakteresen eltérő településrészek figyelembevételével. A kézikönyv szerepe az építészeti normák, a jó példák bemutatása, melyen keresztül lehetőség nyílik a lakosság szemlélet-, illetve a közízlés formálására, a városlakók számára egyértelművé téve a szakmai elvárásokat.

Mi jut eszünkbe először Fonyódról? Egyeseknek a Balaton, másoknak a szőlőhegyek és a bor. De nem is lehet egy mondatban összeszedni a város értékeit. Ezen kiadványban a települést nem történeti vagy turisztikai, hanem építészeti szemmel próbáljuk bemutatni. Jelen kézikönyv a település építészeti sajátosságait fedi fel. A város nevezetességei mellett eldugott építészeti kincseket tár fel.

A kiadvány egyaránt hasznos lehet a helyi lakosoknak, hogy részletesebben megismerjék településük értékeit, vagy hogy építészeti és történeti érdekességeket tudjanak meg, és a jövőben jobban értékeljék községük kincseit.

Emellett előszeretettel ajánljuk a településen építkezni kívánóknak/vágyóknak, hogy megismerjék a terület sajátosságait és az újonnan épülő ház könnyedén beilleszkedhessen a helyi környezetbe. A kiadvány településképi ajánlásokat tartalmaz, amelyek jó példák az építkezés során.

Ezeket a példákat a városépítészeti összképének és sajátos vonásainak vizsgálata során határoztuk meg, hogy ezzel is segítsük az építkezők munkáját. A kézikönyvben megjelent példák nem kötelezőek, céljuk nem az építészeti szabadság megkurtítása, hanem éppen az esztétikai és építészeti értékek ismertetése és a településképi továbbformálása.

Reméljük kiadványunkban mindenki megtalálja a keresett tartalmat!

Jó olvasást kívánunk!

2. FONYÓD BEMUTATÁSA

Lakónépesség:	5403 fő
Belterület:	796 ha 6.986 m ²
Külterület:	4.557 ha 8.120 m ²

Címere:

Heraldikai leírás: Álló csücsköstalpú pajzs, melynek kék mezejében vizet jelképező négy homorúan fodros fekete vonal legfelsőbbikén kétárbocos ezüst vitorlás csónak (dereglye) halad balra, árbocain egy-egy háromszögű keresztvitorla dagad. A pajzs tetején jobbra fordult arany rostélyos sisakon fejét jobbra fordító kiterjesztett szárnyú arany sas áll. A takaró jobbról kék-ezüst, balról vörös-arany.

Magyarázat: A címer alapszíne kék, amely a Balaton vizét és a fölé boruló tiszta égboltot idézi, kifejezi a természeti táj szépségeit, a városnak üdülő, nyaraló, fürdőhely jellegét. A hajóábrázolás kiemeli Fonyód hajózási csomópont szerepét, hangsúlyozza kikötője fontosságát, ugyanakkor utal a halászatra, horgászatra, a pezsgő vízi életre. A sisakdíszből kiemelkedő sas azt igyekszik megjeleníteni, hogy a Nagyberekből kiemelkedő sziget már ősidők óta lakott volt, a sisak pedig Szent László királyunkat jelképezi, akinek uralkodása alatt foglalták először írásba Fonyód nevét.

Történeti leírás

A település Somogy megye északnyugati részén, a Balaton déli partján található. A település közúti, vasúti és balatoni hajózási szempontból is jelentős helyt foglal el a somogyi települések között. A városon halad át a 7-es főút, illetve közigazgatási területén az M7-es autópálya, melyről két közúti csomópont is érinti a települést. A Lengyeltóti irányába haladó közút a megye belsejébe vezet. Vasúti közlekedés a közúti kapcsolatokkal párhuzamos.

Fonyód történelme

Fonyód történetét földrajzi fekvése határozza meg, és az szorosan összefonódik a Balaton történetével. Régészeti feltárások eredményei tanúskodnak arról, hogy a Várhegyen és a Kopasz-dombon már a kőkorszak óta laktak emberek. Várostarténeti szempontból azonban a középkor a meghatározó, a település fejlődésében.

A honfoglalás kori időben a környék a pogány Koppány-vezér tulajdona. Vára és székhelye ugyan a közeli Somogyváron volt, de a szájhagyomány szerint a fonyódi hegyen is állt egy erődítménye, innen kaphatta a Vár-hegy a nevét.

A „Somogyi vár” tartozékaként szereplő település már a XI. században faluként volt nyilvántartva. 1082-ben FONOLD alakban találkozunk nevével, majd a XIII. századig a pannonthalmi Szent Benedek rend birtoka. IV. Béla uralkodása után a király, majd a Marczali család tulajdona volt. 1332-ben már önálló plébániája is említésre került.

Ezt követően Fonyód nevét a végvári harcok és Magyar Bálint fonyódi várkapitány tették nevezetessé. Felépült az alsó vár, földsáncokkal, vizes árokkal körülvéve. Maradványa ma a város legjelentősebb műemléke. A török többször is megpróbálta elfoglalni a várat, de erre csak Magyar Bálint halála után, 1575-ban került sor. Ezután hosszú ideig hódoltsági terület lett és fokozatosan elnéptelenedett. A középkori Fonyód hősie végvári szerep után a XVI. század végére elpusztult. Hasonló sorsra jutott számos, somogyi település is.

Fonyód fejlődése csak a török kiűzése után, a XVIII. század második felében indult meg. Ekkor a település a tóti Lengyel család birtokához tartozott, „puszta”-ként nyilvántartva. Az újra telepítéssel kapcsolatos első anyakönyvi adat 1758-ból származik. Arról adott hírt a lengyeltóti halotti anyakönyvben, hogy meghalt „Kata asszony, a fonyódi révész felesége”, ezt követően az adatok lassan ugyan de sűrűsödtek az anyakönyvekben.

A Lengyel család ez idő tájt kezdi szőlővel betelepíteni az alsó vár feletti domboldalakat. A XIX. század közepére már virágzó szőlőkultúra alakult ki itt. 1848-ban a mai városmag helyén két hosszabb, rövidebb pincsort emlegetnek a korabeli leírások. A két hegy, Sípos-hegy és Vár-hegy közötti nyergen alakul ki a falu első utcája, a mai Fő utca.

1828-ban 86 lakosa, majd 1880-ban 332 lakosa volt a településnek. Az okleveles adatok szerint 1848-ban 158 szőlőbirtokosnak volt itt tulajdona. E korban épült, az 1800-as évek első felében a város másik jelentős műemléke, a klasszicista stílusú, ma is eredeti állapotában álló, Lenke utcai présház-borozó.

1850-ben megépül a „Déli-vasút” amely Budáról vezetett az Adriai tengerre. A vasút megépülése nem csak a Balaton déli partjának, hanem Fonyód fejlődésének is fontos eseménye volt. És bár 1890-ben a filoxéra tönkretette a szőlőültetvényeket, a balatoni fürdőkultúra kialakulása mégis jó irányban változtatta meg a település további sorsát.

Az 1890-es évektől egymás után épülnek a parti nyaralótelepek. A századfordulón már hármat találunk itt, a Zichy Béláról elnevezett Bélatelepet, a Sándortelepet amelyet Berzsenyi Sándor járási tisztiorvosról neveztek el valamint a Mária telepet amely nevét Széchényi Imre feleségéről, Andrássy Máriáról kapta. Itt szükséges megemlítenünk Dr. Szaplonczay Manó, Somogy vármegye tisztifőorvosának nevét, aki a századforduló idején lelkes propagandát fejtett ki, a fonyódi Várhegyen építendő villák érdekében. (A mai Bartók Béla utca.) Itt építi fel ma is álló, saját nyaralóját.

Az 1930-as években alakul ki Fonyódliget a település keleti részén és Alsó-Bélatelep a Várhegy nyugati lábánál.

Míg 1890-ben 588, 1910-ben már 1200 és 1941-ben 2333 fő az állandó lakosság. 1928-tól önálló nagyközségi jogot kapott a település, majd 1950-ben járási székhely lett. Felépültek ma is meglévő jelentős középületei, így a mai városháza, templomok, szállodák, iskolák, nevelőotthonok, valamint a kikötő és az állomásépületek.

Lakosainak száma növekszik, nyaranta a fürdővendégekkel megháromszorozódik. Fontos közlekedési csomóponttá válik.

Fonyód város 1944. December 4-én „szabadították fel” a szovjetek, ezt követően átmenetileg frontközséggé lett. A település lakosai 1945. április 5-én térhettek vissza otthonukba.

1949-ben megkezdődött a szervezett üdültetés, az állam 14 villát saját céljaira „vett igénybe”. Ebben az évben a bíróságon és a pénzügyőrségen kívül valamennyi járási hivatal Fonyódra költözött Lengyeltótiból, hiszen járási székhely lett a község.

1950-től a Balatonnagyberki Állami Gazdaság adott munkát sok fonyódinak. A TSZ-t ugyan megszervezték 1952-ben, de az feloszlott, és 1959-ben újra megalakult. A Magyar Tenger Mezőgazdasági Termelőszövetkezet tíz évig állt fenn, majd egyesült az ordacsehivel.

1961-ben épült fel a palackozóüzem, hiszen a melegvíz után kutatók szénsavas vízre bukkantak. Ettől kezdve vált ismerté a Fonyód ásványvíz.

Nem csak az üzem, hanem több üzlet és vendéglő is adott munkát a helybelieknek, és a háziipari szövetkezetnek is sokan dolgoztak. A Tőzegkitermelő Vállat, az Építőipari Ktsz, a Kesztyűs Ktsz is ekkoriban alakult, a hetvenes években pedig létrejött az elektroncső gyár.

1970. július 1-én nyilvánították nagyközséggé Fonyódot, 1974-ben megszűnt járási székhely szerepe. A település 1989-ban kapott városi rangot.

Ma ismert és fejlődő kisváros, megőrizve táji szépségét, hagyományos településszerkezetét, természeti és építészeti értékeit, jelentős idegenforgalmi vonzerővel bír.

Az Önkormányzat a korábbi években is nagy hangsúlyt fektetett a korszerű rendezési tervek készítésére, melyek jelentős segítséget nyújtanak a város további fejlesztéséhez és rendezéséhez.

Fonyódnak ma önálló önkormányzata és jegyzősége van. A városban felnőtt és gyermek háziorvosi szolgálat működik, rendelőintézet szakorvosi ellátással, gyógyszerár, bölcsőde, óvoda, általános iskola, 2 középiskola, zeneiskola. Fonyódnak saját művelődési háza, könyvtára, öregek otthona és 2 diákotthona is van. A településen alkotóház, nevelőotthon, több sportklub, egy sportegyesület és 3 egyházi felekezet működik.

A fonyódi ingatlanok mintegy 46%-a vezetékes gázzal ellátott, 87%-ába az ivóvíz be van vezetve, 63%-a csatlakozott a szennyvízhálózatra és 56%-ába a vezetékes telefon be van kötve. A belterületi utak 70%-a szilárd burkolatú.

Természeti elhelyezkedés

Fonyód Belső-Somogyhoz, azon belül a Nagyberekhez tartozik. A tájat mintegy 24 ezer évvel ezelőtt a Balaton vize alakította ki. Később megindult a lápképződés, a mocsarak mentén éger, fűz, kőris és nyír szaporodott el. A mai tanúhegyek (a Sipos és a Várhegy) valamikor az északi part hegyeihez tartozhattak.

A Sipos hegy (207 m) és a Várhegy (233 m) a Nagyberek mélyfekvésű síkságából szigetszerűen kiemelkedő hegyek, évezredek óta alkalmasak voltak a letelepedésre. Már az új kőkorszakból is találtak itt eszközöket. Az intenzív emberi használat következtében az egykori – a földfelszínt védő – vékony bazalttakaró mára csaknem teljesen eltűnt és a hegyek lejtői igen nagy mértékben beépültek.

A külterület részben a mélyfekvés és a „berek-jelleg” következtében építésre kevésbé alkalmas, ezért a külterület nagy részén nem is alakult ki beépítés. Jelentősebb említendő építkezés csak a magasabb, szántóművelésre alkalmas térszíneken, Fekete-, illetve

Fonyódot határoló települések: Balatonfenyves, Buzsák, Lengyeltóti és Ordacsehi.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

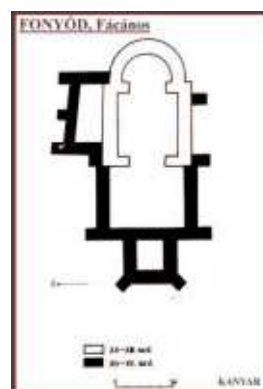
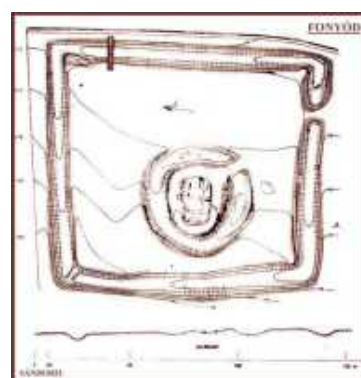
Műemléki védettségek

A településen 2 műemlék található:

1.) Alsó vár - Fácános

A vár helyén volt az Árpád-kori Fonyód települése, a templommal és temetővel. Buda várának elfoglalása után 1541-ben, palonyai Magyar Bálint az egykori település templomát palánkkal megerősítette, árokkal körülvette, majd egy nagyobb területet is hozzávéve, azt ugyancsak palánkkal és árokkal kerítette be. A kb. 60x60 méter nagyságú, négyszög alakú palánkvár hosszú ideig ellenállt a török ostromának, csak Magyar Bálint halála után, 1571-ben tudták elfoglalni. A hódoltság alatt a vár a helységgel együtt elpusztult.

Az alsó vár kevés falmaradványa, a négyzet alakú árokkal és a középkori templom alapfalaival láthatók. A romterület magja e román stílusú, XII-XIII. sz-i templom, melyet a XIV-XV. Században bővítettek. A templom körüli erőd és sáncrendszer XV-XVI. századi. Ma az egész területet fű és különböző játékeszközök borítják, vagyis nagyjából játszóhelyként is használják. A külső és belső vár keleti oldalán egy-egy fahíd, rajtuk tornyokkal vezet át a várárokokon. A külső vár ÉK-i sarkában a vár 1575. évi ostromának emlékműve áll az akkor elesett hősök névsorával. A külső vár É-i szélén nagy magyarázó tábló van, a vár rekonstrukciós rajzával. Az ÉK-i sarokrészt az egykori palánkként tölgyfaoszlopokkal rekonstruálták.

A mai állapota Fitz Jenő székesfehérvári régész 1957-58-as ásatása után került OMF-OMVH tervek alapján kialakításra. Rendbetételében nagyon sokat segített a fonyódi Városszépítő Egyesület.

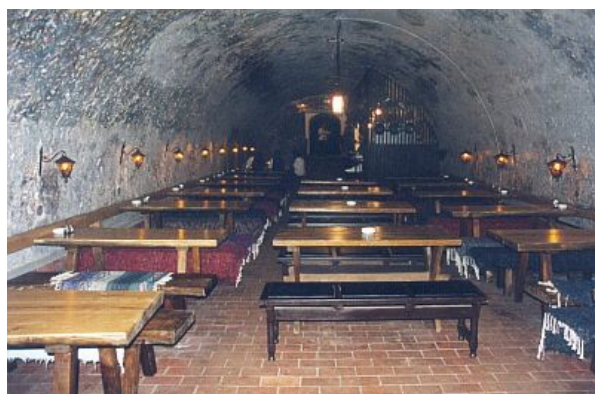
2.) Egykori prэшház (XIX. sz. közepe)

A műemlékvédelem alatt álló Prэшház a XIX. századi borpincék jellegzetes épülete. Nincs semmi külső pompa rajta, nem mérkőzhet a patinás túlpárt hasonló célú szép épületeivel, de távlati hatásával már messziről felhívja az érdeklődők figyelmét és látszik rajta, hogy hajdan urasági épület volt. A Prэшház építési idejét nem tudjuk pontosan, de a XIX. század közepéről származó térképen már rajta van.

Masszív, tömör konstrukciójú épület. Négy vasrácsos, homlokzati ablaka közt az épület frontjának közepén kétszárnyas, csúcsíves bejárati vasajtó helyezkedik el, melyet jellegzetes bidermayer rozetták díszítenek. A bejárat elé az 1850-es évek elején négy, szögletes téglaoszlopra támaszkodó, timpanonnal díszített kocsifeljárót építettek, amely az épületnek jellegzetes klasszicizáló külsőt ad.

Fedele nádas, ereszdíszítései a fonyódi villaépítkezéseknél később is szokásos népies deszka faragványok.

A bejárati ajtón a 11 x 6,5 méteres alapterületű fagerendás nagyterembe léphetünk, amelyből a hegy alá 22 méter hosszú és 6 méter széles téglaboltozatú, felsőszellőztetésű pince nyúlik be. A pincéből az épület déli oldalát képező két tágas szobába juthatunk, amelyek közül az egyik talán a nők, a másik a férfiak pihenőhelyét képezhette.

A nagyteremben látható egy présbe vésve:
„Anno 1833. A szőlő három gyümölcsöt terem. Az első gyönyörűség, a második részegség, a harmadik bánat.”

Régészeti védettségek

A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Régészeti Osztályának Adattárában a városra vonatkozó *régészeti adatok* alapján ma 45 fonyódi lelet és lelőhely adata szerepel 1897-től a napjainkig bezárólag.

A legjelentősebb régészeti örökség, az Alsóvár feltárása csak részben történt meg. Teljes területe 135X125 méter, 1,69 hektár. Az árkon belüli terület 100X112 méter, 1,1 hektár. A vár helyén volt az Árpád-kori Fonyód települése, a templommal és temetővel. A templom és közvetlen környéke kivételével sem a vár, sem a falu, sem a temető nem lett régészetileg feltárva

Építészeti értékek

A város építészeti értékeinek védelme jelenleg országos és helyi szinten egyaránt történik. A településen két országos jelentőségű épített érték áll műemléki védettség alatt. A műemléki védettség hatálya alá nem tartozó, de a település szempontjából esztétikai, etikai vagy történeti értéküknel fogva jelentős örökségi elemek jelenleg is helyi védelem alatt állnak. Ezek védelméről a város Önkormányzatának rendelete – a helyi építészeti értékek védelméről – rendelkezik. Hatósági felügyeletüket az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala látja el.

A településen 2 műemlék és a hatályos rendeletek szerint 81 helyi védelemre javasolt épület, épületrész vagy védelem alatt álló terület található.

A legtöbb védett örökségi elem a Fonyód-Településmag területén található. Ezek nagyrésze példaértékűen helyreállított és karbantartott. A Városközpontban és Bélatelepen szintén szép számban találhatók védettség, melyek állapota szélsőséges. Akad köztük szépen helyreállított és karbantartott épület, de sajnos nagy számban találunk példát ennek ellenkezőjére is. Fonyódligeten egy villaépület áll csak helyi védelem alatt.

A helyi védelem alatt álló objektumok között találhatók középületek, egyházi emlékek – templomok, szobrok, feszületek - lakóépületek és villaépületek, mezőgazdasági épületek és egyéb védelem alatt álló örökségi elem – szobrok, emlékművek...

Elmondható, hogy a *Település*mag területén található a kulturális örökségek nagy része, a helyi védett értékek legtöbbször, és a régészeti lelőhelyek jelentős hányada. A településrész területhasználata a kulturális örökség számára kedvező. A folyamatos rekonstrukciók ezt az irányt erősítik.

A *Városközpontban* található a település 2 műemléke, és helyi védelem alatt álló épületek nagy része és több régészeti lelőhely. A Városközpont fejlődése és folyamatos megújulása az örökségekre is pozitívan hat: sorra újulnak meg a helyi védelem alatt álló épületek és objektumok.

Béletelep is szép számmal hordoz örökségi elemeket. A területhasználatból - üdülő és lakóterület - adódóan itt a védelem alatt álló objektumok zöme villaépület. A turizmus és idegenforgalom a környék megújulását pozitív irányban befolyásolja.

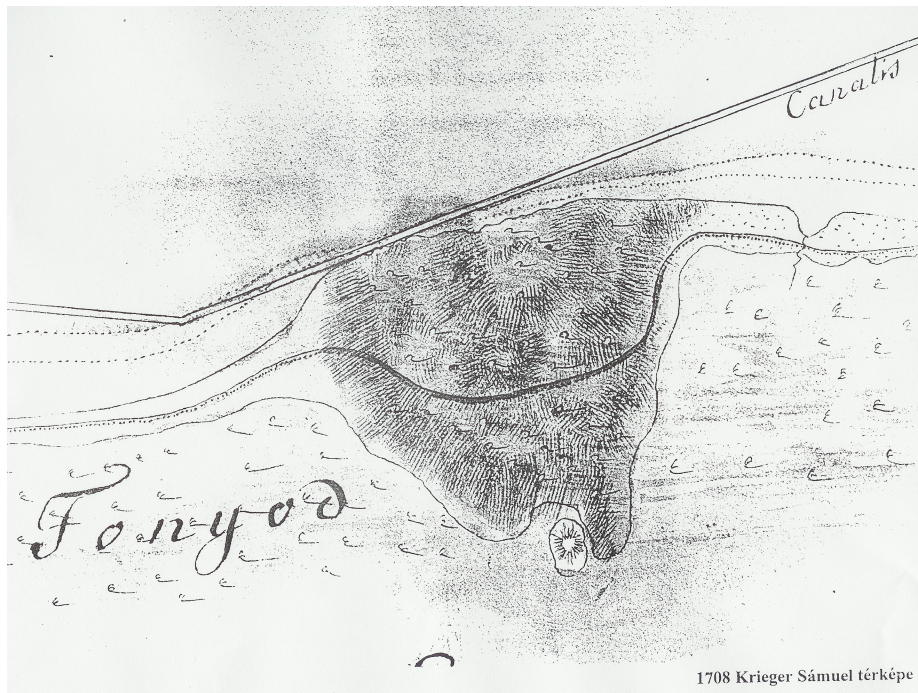
Fonyódliget kulturális örökségben szegény. A többnyire üdülőterület a város fejlődésének viszonylag kései szakaszában népesült be, területén örökségi szempontból értékes épületállomány nélkül.

Fonyód külterületén épített örökségi elem egy van, Turul utcai major-együttes. Ennek sorsa a közelmúltban sajnálatos módon örökségi szempontból nem szerencsésen rendeződött, benne jelenleg a Berek-Hús üzeme működik. Az egykori magtárhoz jelentős bővítmény épült, mely által az elvesztette eredeti arányait. A folyamat még visszafordítható, így a területet továbbra is helyi védelemre javasoltuk.

4. TELEPÜLÉSKÉPILEG MEGHATÁROZÓ KARAKTEREK LEHATÁROLÁSA

Településkép és utcakép

Mint említettük, a település jellemzője, hogy szigetként emelkedik ki a Nagyberki tájegységből, amit a mellékelt térkép is jól mutat:

Fonyód (1763-76) Krieger Sámuel féle térkép

A Siposhegy és a Várhegy körül, valamint ezek Déli lankái között alakultak ki a történelem során az ún. gyűjtőutak (mai József utca - Bartók B. utca - Turul utca - Kupa vezér utca - Szent István utca - Fő utca - Temető utca), melyek a település szerkezeti egységeit (erdők, lakó-, üdülőterületek) meghatározták.

Később, a település fejlődésével a mai 7-es számú forgalmi út melletti területek további fejlesztéseként kialakult Bélatelep és Fonyódliget, főként üdülőterületként.

A település szerkezete tehát egymástól jól elkülöníthetően 4 egységre osztható, melyek változatos településképet és alapvetően eltérő karakterű utcaképeket eredményeznek. (Mivel ezek szorosan összefüggenek a területhasználatokkal, a 4 egység részletes leírását és bemutatását, a következő fejezetben részletezzük)

Településszerkezet és területhasználat

Fonyód város területe történeti fejlődésével összefüggően felosztható a Településmagra, a Városmagpontra, Bélatelepre és Fonyódligetre. Ezek kialakulása jól követhető a történeti leírások és a történeti térképek összevetésével. A fejlődés során kialakult alapvetően eltérő területhasználatok eltérő utcaképeket és beépítéseket eredményeznek a mai Fonyódon, melytől a városkép változatos többarcú.

I. Katonai felmérés (1783)

Fonyód fejlődése a török kiűzése után a XVIII. század második felében indul meg. Ekkor Fonyód a Lengyel család birtokához tartozó *puszta*. A birtokos család az alsó vár feletti domboldalakat szőlővel telepíti be. 1828-ban még csak 86 lakosa volt a pusztának.

A térképről leolvasható a hegyeket délről megkerülő közlekedési út nyomvonala, mely a későbbiekben is fontos szerkezeti határa marad a településnek.

II. Katonai felmérés (1853)

A XIX. század közepére kialakul a virágzó szőlőkultúra, jól látható a mai városmag helyén a két pincesor. 1848-ban 158 szőlőbirtokost tartanak nyilván.

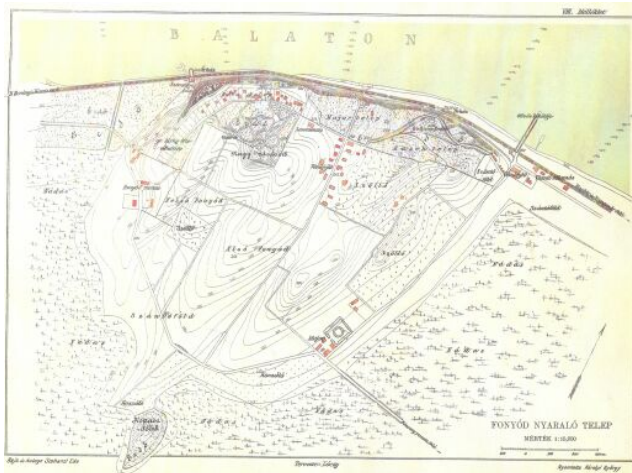
A térképről leolvasható a Fácános és tőle keletre a Lengyel féle présház területe.

A két hegy közötti nyeregben kialakul a falu első utcája, a mai Fő utca. 1850-ben megépül a vasút, ez a település fejlődésének fontos eseménye.

III. Katonai felmérés (1880)

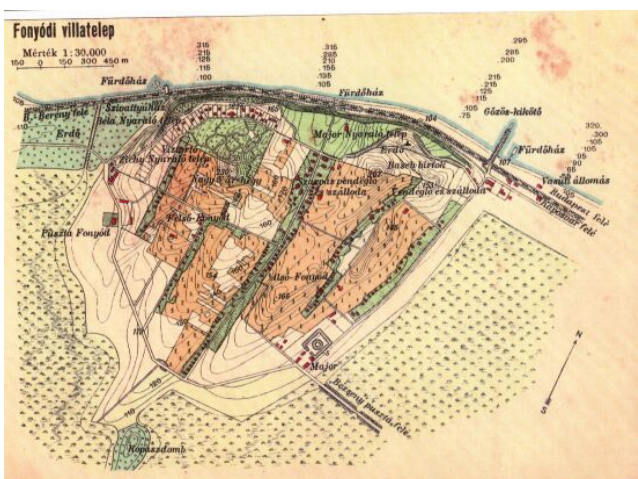
A Siposhegy és a Várhegy körül, valamint ezek déli lankái között alakultak ki a történelem során azok a gyűjtő utak melyek a mai település szerkezeti egységeit (erdők, lakó-, üdülőterületek) is meghatározták. Már jól elkülöníthető Alsó és Felső Fonyód, megjelenik a mai Szent István utca és a Sándor utca, a Temető és a mai Magay utca.

1. Fonyód (1900)

1890-ben a filoxéra tönkretette a szőlőültetvényeket, de a balatoni fürdőkultúra fellendülése tovább segítette a település fejlődését.

A település Fő utcája mellett megjelenik a várhegyi villasor - mai Bartók Béla utca -, Fonyód legszebb panorámája vonalán, a magasparton. A parton megépül két fürdőház, és a gőzös kikötő.

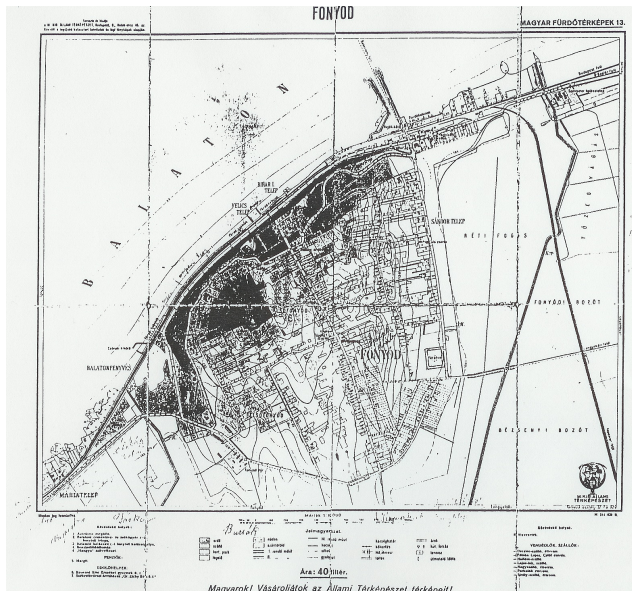

2. Fonyód (1902)

A fürdőkultúra népszerűsödésével egymás után épülnek a nyaralótelepek. Bélatelep, Sándortelep és Mária telep.

Az állandó lakók száma is nő, a Fő utca déli irányban a települést kerülő útig terjeszkedik.

Még felismerhető a Fácános körüli major és a mai Turul utcai majoregyüttes is.

7. Fonyód (1929)

Az elő világháború utáni legjelentősebb változás a partmenti üdülőterületek kialakulása. A térképről már jól leolvashatók a későbbi Fonyódliget és Alsóbélatelep csírái.

Kialakul a Fácános és a Fő utca déli vége közötti beépítés.

A település 1928-ban önálló nagyközségi jogot kap.

Településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, építési mód és épülettípusok

1. Városközpont (Balaton - Szent István utca - Piac - kaposvári vasútvonal által határolt terület). A gyűjtőutak mentén jellemzően többszintes, kisvárosias beépítésű terület.

Ebben a szerkezeti egységben a lakóépületek között található a város arculatát jellemzően meghatározó létesítmények (középfokú oktatási intézmények, adminisztrációs intézmények, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó létesítmények, közlekedési létesítmények...)

2. Fonyód településmag, jellemzően lakóterület (Szent István utca - Kupavezér utca - Turul utca - 7-es által határolt terület). Családi házas beépítés, de a gyűjtő utak mentén előfordulnak többlakásos, többszintes épületek is. A Várhegy és a Sípos hegy zöldterületben igen gazdag.

A település szerkezeti egységei között a "legszínesebb" területi egység. A történelmi település a védett völgyekben, védett lankákon alakult ki, s a népesség növekedésével terjeszkedett a Temető utca - Fő utca - Szent István utca - József utca - Bartók B. utca körül. Jellemzője volt a hosszú házikertes, lakóházas beépítés, a Fő utca - Bartók B. utca csatlakozása környékén adminisztrációs-oktatási-intézményi alközpont kialakulása.

3. Bélatele - Alsóbélatele - jellemzően üdülőterület (Milkovics ároktól Nyugatra a közigazgatási határig húzódó terület). Jellemzően földszintes v. fsz+tetőtér beépítéses többnyire nyaralóépületek és lakóépületek.

A szerkezeti egységet kettévágja a 7-es számú közlekedési út és a Budapest-Nagykanizsa vasútvonal, ami az övezeti egységekben is megmutatkozik.

A vasúttól Északra jellemzőek a nagy területű üdülők, strandok, zöldfelületek, míg Délre az üdülőövezet komoly változásokon ment át, mivel jelentősen megnőtt a lakások, családi lakóházak száma

4. Fonyódliget jellemzően üdülőterület (kaposvári vasútvonaltól Keletre a közigazgatási határig húzódó terület). Szintén kisméretű telkeken jellemzően földszintes v. fsz+tetőtér beépítéses üdülőépületek.

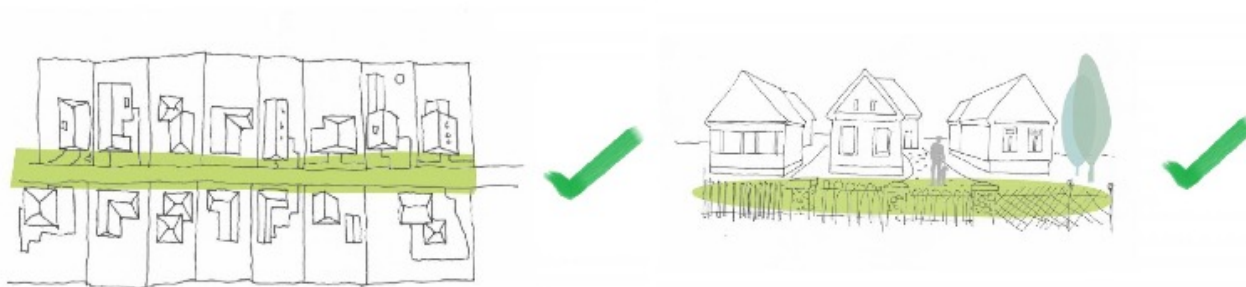
A városszerkezeti egységek közül a "legfiatalabb" településrész

5. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

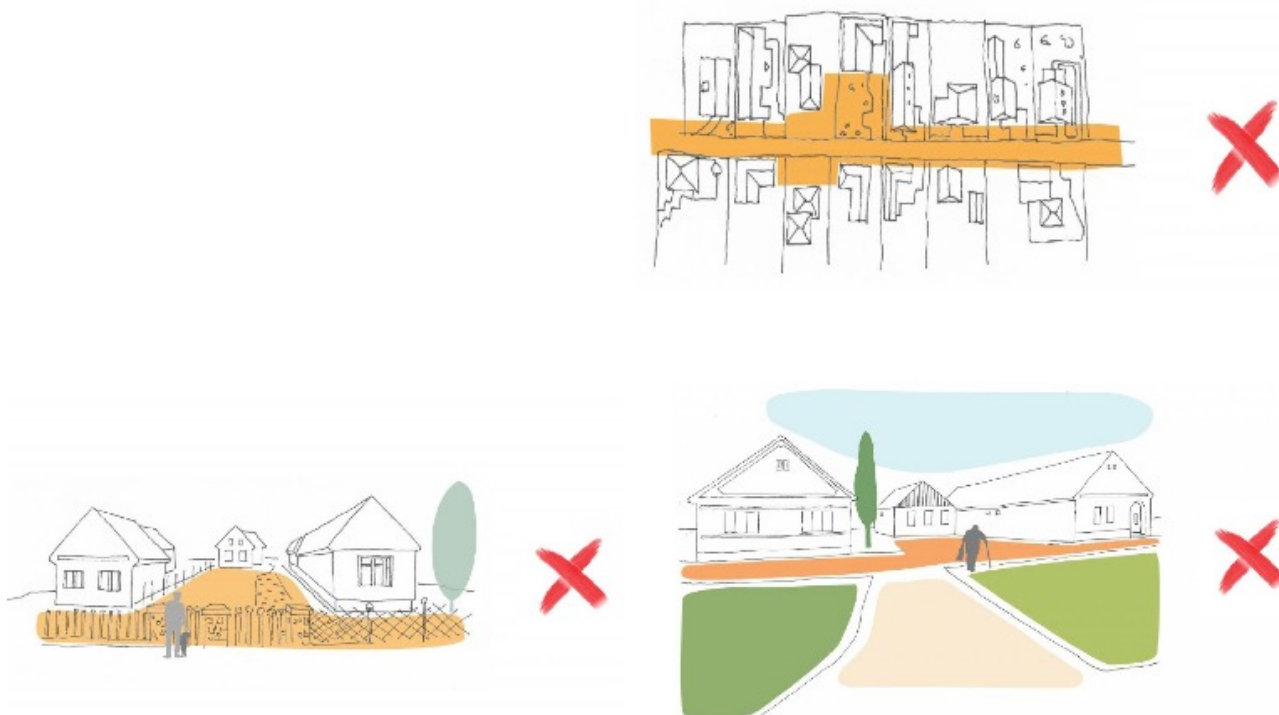
Ebben a fejezetben a településképi illeszkedést biztosító javaslatokat gyűjtöttük össze. A kézikönyv egyik fő célja a településképi minőségi formálása. Sematikus ábrákon mutatjuk be az ajánlásokat és az óvásokat. A következő fejezetben, a jó példának egy-egy fényképet is csatolunk, hogy még egyértelműbb legyen mindenki számára.

Telepítés

A településen a házak telepítése oldalhatáron álló, telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű, a házak jellemzően a telek oldalhatárán állnak. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott házak építése nem javasolt. A javaslatok betartása fontos az utca szimmetrikus képének megtartásához.

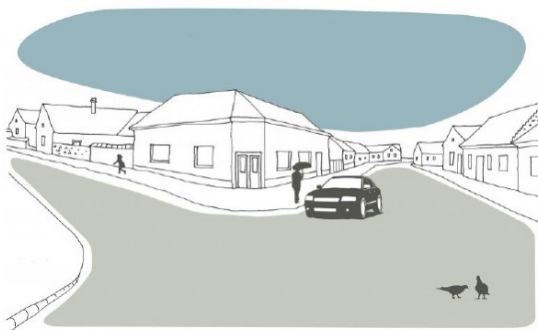

A házak beljebb való építését nem ajánljunk. Ugyanis ezzel tönkretelheti a szimmetrikus összképet.

Ház magassága

A közel azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak Fonyódon. A házak rendszerint földszintesek. Az újonnan épülő épületeknek a meglévő magassághoz kell alkalmazkodniuk az egységes utcakép érdekében. Ezt nevezzük illeszkedésnek.

A környezetüktől lényegesen magasabb épületek kirívóan zavaróak az utcaképben. Üzenetértékük gyakran rossz, hivalkodó.

Tetőforma

Azonos, vagy hasonló hajlásszögű tetőknél egységes utcakép jön létre. Somogyban a 38-45 fokos hajlásszögű a történetileg kialakult szerkezet, ennek elsősorban éghajlati okai vannak: a tető túlnyúlása nyáron árnyékol, télen azonban a laposabb nap bevilágít a szobába. Ez a hajlásszög biztosítja azt is, hogy télen a hó lecsússzon a tetőről.

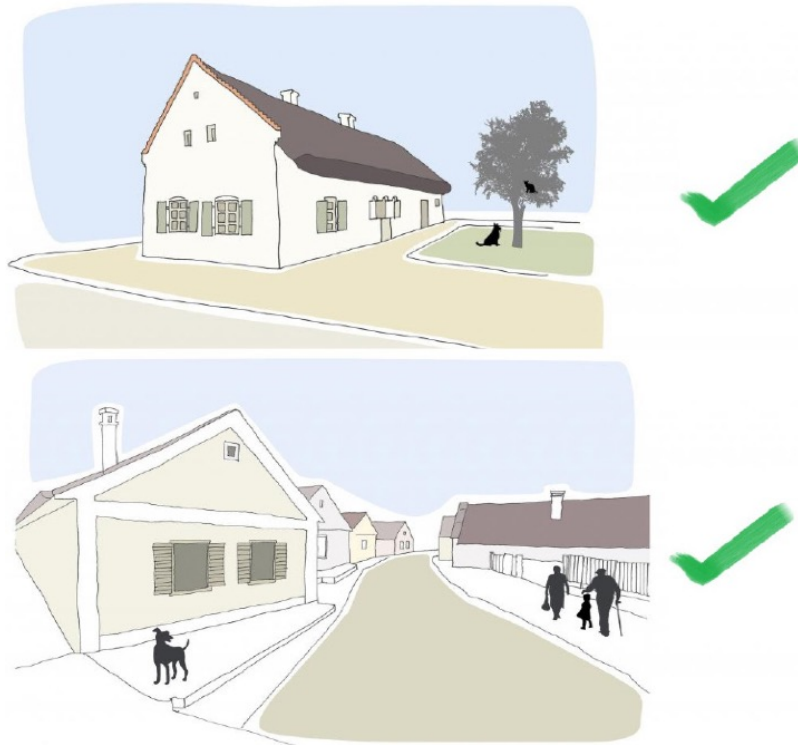
Az épületek ezen a vidéken jellemzően oromfalasan fordulnak az utca felé, de a kontyolt illetve csonkakontyos tetőforma sem idegen. A túl meredek vagy a túl lapos hajlásszögű tető idegen a Balatonpart építészetétől, így az kerülendő. Továbbá törekedni kell az egyszerűbb, kevésbé összetett tetőidomok kialakítására - mert annak nincsenek táji, történeti előképei a vidéki építészetben.

Homlokzatok

Somogy megyére - mint a magyar falvak többségére - elsősorban az utcára merőleges gerincű, egyszerű lakóépületforma a jellemző, általában 2 homlokzati ablakkal. Az ablakok arányrendszere álló.

Oromfalas kialakítás esetében jellemző az ún. macskalépcső, azaz az oromfal téglalépcsős lezárása. Szintén az oromfalas épületeknél megjelenő karakterforma a padlásszellőző nyílás.

A homlokzatok alapvetően vakolatarchitektúrával készülnek, jellemzők lehetnek az ablakok körüli keretezések, illetve a kvázi tartószerkezeteket imitáló vakolatdíszítések.

A somogyi paraszti építészetre jellemző a városi polgári építészet igényes épületornamentikáinak (épületdíszjeinek) átvétele.

Megyéinkre jellemző, és sajnos manapság kivesző karakterjegy a kémények fejezetes kialakítása.

Színek

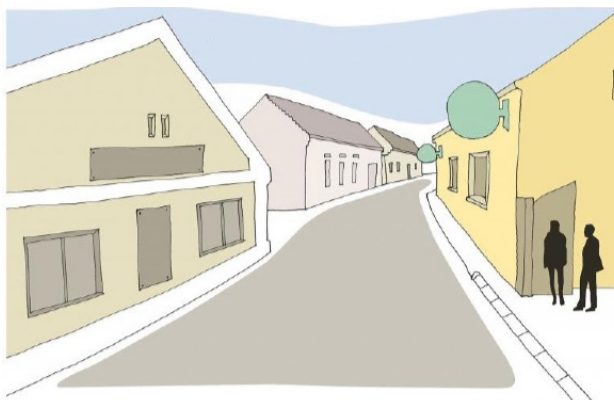
Eltérő építészeti korszakok eltérő színeket részesítettek előnyben, de általánosságban elmondható, hogy a magyar falusi építészetet a visszafogott, halvány színek használata jellemezte.

Preferált színek:

fehér
sárga
szürke
földszínek

Fontos felhívni az építetők figyelmét, hogy a szín kiválasztásán túl figyelni kell az egyes színek telítettségének és intenzitásának mértékére is!

Harsány (túl telített és túl intenzív) színek kerülendők, a falusi karaktert inkább a tört- és pasztell színű árnyalatok jellemzik.

Kerítés

A magyar falu képére nem jellemzők a magas és tömör kerítések. Javasolt az áttört jellegű kerítések alkalmazása, természetesen a lábazati kialakítás és a hosszú kerítésszakaszokat osztó pillérek, illetve tartóoszlopok megengedettek.

Kerülendők a túlzottan díszített „parasztbarokk” fémkerítések, az előregyártott, áruházakban kapható cifra fémszerkezetű kerítésmezők. Javasolt a természetes anyaghasználat: deszka (fa) elemek beépítése, a festett és vakolt (esetleg kővel burkolt) kerítésszerkezetek.

Tájidegen tujakerítés tiltott, egyéb őshonos sövény (pld. orgona) alkalmazása megengedett.

6. JÓPÉLDÁK

Várjuk a lakosság felvételeit

7. Sajátos építményfajták, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések

Sajátos építményfajták, műtárgyak, egyéb műszaki berendezések

A közterületek és a közhasználat számára megnyitott ingatlanok burkolatát és berendezését (utcabútorok, világítótestek, kandeláberek, pavilonok, stb.) és a szükséges műtárgyakat (utak, hidak, átereszek, támfalak, vízfolyások, közművek stb.) az épületek jellegéhez, az utcák hangulatához igazodva lehetőség szerint egységesen kell kialakítani, megvalósítani.

A településkép védelme érdekében az alábbiakban leírtak az irányadók:

- a) Épületek közterületről látható homlokzatán:
 - közmű-, energia-, és hírközlő vezetékek és műtárgyak elhelyezése nem támogatott, illetve javasolt a takartan történő kialakítása;
 - parabola antenna, légkondicionáló berendezés kültéri egysége, a mesterséges szellőztetés és az égéstermék kivezetés berendezései (kivéve tetőkémény), szerelvényeinek elhelyezése nem támogatott, illetve javasolt a takartan történő elhelyezése;
- b) belterületen antenna és antennatartó szerkezet kizárólag közterületről nem látható módon történő létesítése,
- c) közműlétesítmény önálló, föld feletti, szabadon álló építményként, takarás nélküli elhelyezése;
- d) új közműhálózat (villamos-, hírközlő- és kábel TV vezetékek) építése, meglévő rekonstrukciója belterületen csak föld alatt kivitelezhető;
- e) közterületi műszaki berendezések elhelyezése esetén azok takarása élő növényzettel megoldandó,
- f) távközlési és hírközlési önálló torony csak külterületen helyezhető el, műemléki, helyi építészeti értékként védett épületen, területen és természetvédelmi területen távközlési, hírközlési torony nem helyezhető el.
- g) közterületen elhelyezésre kerülő berendezések (pad, szemétyűjtő, stb.) esetén azonos RAL szín alkalmazandó.

Fonyód előtérbe helyezi a megújuló energiák használatát, ezért támogatja mind a lakosság, mind a vállalkozások körében és a szolgáltatói szektorban - az egyre nagyobb igényként jelentkező - a napelemek használatát. Fontos, hogy a megújuló energiaforrások műtárgyainak elhelyezése mind a településrendezési, mind a településfejlesztési szempontokra figyelemmel (a telek alaprendeltetését, rendeltetésszerű használatát ne korlátozza) kerüljenek elhelyezésre, valamint településkép-védelmi szempontoknak is megfeleljenek.

A településkép védelme szempontjából a megújuló energiaforrások műtárgyainak elhelyezésének a főbb szempontjai a következők:

- a) elsősorban tetőfelületeken és tetőfelületként (pld. parkolók fedése, kerti tető, stb.);
- b) homlokzatokon önálló tartószerkezettel nem javasolt napelemek elhelyezése, esetleg fotovoltaikus homlokzati felületként - kivéve ipari, gazdasági karakter területein;
- c) talajon történő elhelyezés nem támogatott, kivéve az ipari-gazdasági karakter területein, az övezeti előírások betartása mellett;

Reklámhordozók

A településkép védelmének, arculatának megőrzése érdekében a településképi, közlekedési, vagyonbiztonsági, környezetvédelmi szempontok figyelembevételével a közterületen történő, illetve közterületről észlelhető reklámozási tevékenységet szabályozni szükséges. A vizuális környezetszennyezés egyik legfőbb oka a harsány, az ingerküszöböt túllépő reklámozási tevékenység. Ennek érdekében közterületen vagy közterületről látható helyen reklám és reklámhordozó csak úgy és olyan megjelenési formában helyezhető el, mely figyelembe veszi Fonyód építészeti és táji örökségét, mely megjelenésével aránytalanul nem sérti vagy akadályozza ezen értékek érvényre juttatását.

Fontos különbséget tenni az eltérő célú reklámozási tevékenységek között. A cél, hogy a közterületeken elhelyezett reklámhordozók bérelhető felületén jelenjenek meg a cserélődő tartalmú gazdasági reklámok, míg az épületek falán, illetve az ingatlanokon elhelyezett cégérek, cégtáblák, cégérszerű reklámtáblák/feliratok az adott épületben, illetve ingatlanokon folytatott tevékenységet jelöljék, és ne terméket népszerűsítsenek, reklámozzanak.

Az erre vonatkozó irányelvek az alábbiak:

- a) A meglévő homlokzati architektúrát figyelembe kell venni.

- b) A homlokzat színvilágához illeszkedő színek alkalmazandók, az élénk színek kerülendőek.
- c) Üvegfelületre ragasztani nem lehet, a kirakatokkal szemben elvárás, hogy azok beláthatóak legyenek, árubemutatóra szolgáljanak;
- d) A reklámfelirat elsősorban a portál befoglaló méretén belül helyezhető el, kivételes esetben a portál feletti homlokzati sávban, oly módon, hogy méretében és elhelyezésében vegye figyelembe a homlokzat architektúráját;
- e) Kerülendő a táblaszerű, címfestett reklámfelirat, helyette a betűs felirat használata javasolt.

A reklámozási tevékenységek másik nagy csoportját azon hirdető-berendezések elhelyezése adja, melyek nem a helyben folytatott tevékenységek reklámozását szolgálják. Itt a település egységes megjelenést követel meg, ezért célszerű valamennyi reklámhordozó esetén minél kevesebb típust alkalmazni, figyelemmel a karbantarthatóság, egyszerűség, igényes megjelenés követelményeire. Az ilyen reklámozási tevékenységek esetében a településképi rendeletben elfogadott típusú és számú hirdető-berendezések állnak rendelkezésre.

Fotógyűjtemény

1.melléklet: Műemléki értékvédelem alatt álló örökség

01. Szent István u. 121. (M4424-MI)	7078	M	Alsóvár
Áron u. ...	7653	Mk	Lakóház+udvar
Lenke u. 15.	7654	Mk	Lakóház+udvar
Lenke u. 1.	7670	Mk	Lakóház+udvar
Áron u. ...	7671	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 119.	7673	Mk	Lakóház+udvar
Áron u.	7672	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 112.	7688	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 114.	7689	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 116.	7690	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 118.	7691	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 120.	7692	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 122.	7693	Mk	Lakóház+udvar
Szent István u. 124.	7694	Mk	Üres
Szent István u. 126.	7695	Mk	Lakóház+udvar
Szent István utca	7681/2	Mk	Közterület - utca
Szent István utca	7681/8	Mk	Közterület - utca
Szent István utca	7681/9	Mk	Közterület - utca
Szent István utca	7071	Mk	Közterület - utca
Sánc utca	7077	Mk	Közterület - utca
Sánc u. 35.	7072	Mk	Lakóház+udvar
Gyalogosút	7073	Mk	Közterület – út
Sánc u. 33.	7074	Mk	Lakóház+udvar
Sánc u. 31.	7075	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 14.	7085	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 12.	7084	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 10.	7083	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 8.	7082	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 6..	7081	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 4.	7080	Mk	Üres telek
Túristaút	7079	Mk	közterület
02. Lenke u. 21. (M4423-MIII)	7014	M	Csárda
Lenke u. ...	7015/1	Mk	Üres telek
Lenke u.	7096	Mk	Közterület - utca
Bástya u. 25.	7089	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 23.	7090	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 21.	7091	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 19.	7092/2	Mk	Üres telek
Bástya u. 17.	7092/1	Mk	Lakóház+udvar
Bástya u. 15.	7093	Mk	Lakóház+udvar
Lenke u. ...	7094/2	Mk	Üres
Lenke u. 19.	7094/1	Mk	Lakóház+udvar
Lenke u. ...	7097/2	Mk	Üres

b.) Műemlék terület, MJ kategória

Bartók Béla utcai v. moziépület	6699	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 20.	6442	MJ	Részben beépített terület
-	6441	MJ	Közterület - köz
Bartók Béla u. 22.	6440	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 24.	6439	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 26.	6438	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 28.	6437	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 30.	6436/2	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 32.	6436/1	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 34.	6435	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 40.	6433	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 40/a	6432	MJ	Részben beépített terület
-	6431	MJ	Közterület - köz
Bartók Béla u. ...	6430/3	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. ...	6430/2	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 42.	6430/1	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 44-52.	6429	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 54.	6428	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 56.	6427	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 58.	6426	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 60-68	6425	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla utca	6434, 6695	MJ	Közterület – utca
Bartók Béla u.	6701	MJ	Park
Bartók Béla u.	6702	MJ	Szaplonczay sétány
Bartók Béla u.	6700	MJ	Park
Bartók Béla u.	6424	MJ	Közterület
Bartók Béla u. ...	6423	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. ...	6422	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 66.	6421	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 68.	6420	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. ...	6419/2	MJ	Üres telek
Bartók Béla u.	6408, 6407 és 6406	MJ	Park
Bartók Béla u.	6409	MJ	Közterület - út
Bartók Béla u. 70	6419/1	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 72.	6418	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 74.	6417	MJ	Részben beépített terület
Magay u. 1.	6410	MJ	Részben beépített terület
Magay u. 3.	6411	MJ	Részben beépített terület
Magay u. 5.	6412	MJ	Részben beépített terület
Magay u. 7.	6413	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 76.	6416	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 78.	6415	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. 80.	6414	MJ	Részben beépített terület
Bartók Béla u. – Sirály szálló	6031	MJ	Részben beépített terület
József A. u. 6-10.	6022	MJ	Részben beépített terület
Sirály köz 2.	6026	MJ	Részben beépített terület
Sirály köz 4.	6027	MJ	Részben beépített terület
Sirály köz 6.	6028	MJ	Részben beépített terület
Sirály köz 8.	6029	MJ	Részben beépített terület

Sirály köz 10.	6030	MJ	Részben beépített terület
Vízművek épülete	5956	MJ	Részben beépített terület

2.melléklet: Helyi építészeti értékvédelem alatt álló örökség

Épített örökség helyi védelem **H1** kategória:

Fonyód-Bélatelep

Attila u. 34.	5100	H1	Villa
Attila-Géza u. sarka	5119	H1	Villa
Báthori u. 5.	5185	H1	Villa
Báthori u. 12.	5163	H1	Villa
Báthori u. 14.	5161	H1	Nevelőotthon főépülete
	5955	H1	Vasútállomás
József A. u. sarok	5956	H1	Vízmű épülete
József A. u. 58.	6022	H1	Villa
Wekerle Sándor u. 16.	5764	H1	
Mátyás király u. 57.	5457	H1	
		H1	

Fonyód Városházaközpont

Fürdő u.	8246/1	H1	Hajóállomás
Fürdő u. 3.	8252	H1	Galéria épülete
Ifjúsági köz 2.	8258	H1	Villa
Fürdő u.	8262	H1	Nevelő otthon épülete
Ady E. u. 1.	8929	H1	Középiskolai Kollégium
Szent István u. 2.	8111	H1	Villa
Szent István u. 33-35.	7410,7411	H1	Ikerház
Sándor u. 21.	7192	H1	Villa
Karácsony S. u. 32.	8136	H1	Villa
Blaha L. u. 4.	8177	H1	Irodaépület
Ady E. u. 61.	8386/2	H1	Jégvermek

Fonyód - Településmag

Fő u. 1.	6716		Villa
Fő u. 19.	6674/12		Városháza
Fő u. 105.	6577		Gatyás csárda
Templom u.	6718		Rk. templom
Templom u.	6719		Plébánia
Szabadság u. 11	6757		Villa
József u. 21.	6809		Ref. És Ev. templom
József A. u. 14.	6796		Kripta villa

Fonyód – Településmag, Várhegy

Szent László u. 9.	6454		Villa
Bartók Béla u. 20.	6442		Üdülő
Bartók Béla u. 22.	6440		Zeneiskola
Bartók Béla u. 24.	6439		Villa
Bartók Béla u. 26.	6438		Villa
Bartók Béla u. 30.	6436/2		Villa

Bartók Béla u. 38.	6433	Villa
Bartók Béla u. 40.	6433	Villa
Bartók Béla u. 46.	6430	Villa
Bartók Béla u. 48., 50., 52.	6429	Villa
Bartók Béla u. 54.	6428	Villa
Bartók Béla u. 58.	6426	Villa
Bartók Béla u. 68.	6420	Villa
Bartók Béla u. 74.	6417	Villa
Bartók Béla u. 76.	6416	Villa
Bartók Béla u. 78.	6415	Villa
Magay u. 26.	6125	Villa
Magay u. 28.	6126	Villa

Fonyód – Fonyódliget

Kassa u. 6.	8699	Villa
-------------	------	-------

*d.) Épített örökség helyi védelem **H2** kategória:*

Fonyód-Bélatelep

Nyár u.	5167	H2	Villa része
Kossuth L. köz	5758	H2	Kőváza

Fonyód Városközpont

Fürdő-Bajcsy u. sarka	8263	H2	Kerekes kút
Szent István u. 17.	7362	H2	Villa oszlopos tornáca
Dobó I. u. 13.	7395/4	H2	Villa része
Vasas u. 11.		H2	Villa zárt verandája

Fonyód - Településmag

Fő u.	6738	H2	Kőkereszt
Fő u.	6594/1	H2	Kerekes kút
Fő u.	6562	H2	Kőkereszt
Fő u.	6547	H2	Szivattyús kút
Kisfaludy u. temető	6598/2	H2	Kőkereszt
József u. –Badacsonyi u. sarok	6784	H2	Kerítés
József A. u.	6808	H2	Kilátópad

Fonyód – Településmag, Várhegy

Bartók Béla u.	6700		Kútház
Bartók Béla u.	6700		Kő obeliszk
Bartók Béla u.	6700		Oszlopos szoborfülke
Bartók Béla u. Kossuth erdő	6696,98,99		Volt moziépület
Bartók Béla u. 28.	6437		Villa nyitott terasza
Bartók Béla u. 62.	6425		Villa homlokzati ornamentikája
Várhegy u. 20.	7386		Villa déli homlokzata
Fay András u.	6406		Síremlék

e.) *Helyi értékű területi védelem alá eső értékek, **He** kategória:*

Fonyód-Bélatelep

Szent István tér

5684

He

Rk. Templom és környéke

Turul utca

011/9-11

He

Major együttes

He

Fonyód - Településmag

Templom u.

6718,19,21,66

He

Rk. Templom és környéke

3.melléklet: Inváziós fajok jegyzéke (közterületi telepítésük tilos)

fehér akác (*Robinia pseudoacacia*)
mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*)
keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*)
zöld juhar (*Acer negundo*)
amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*)
kései meggy (*Prunus serótina*)
kanadai nyár (*Populus x canadensis*)
nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*)
cserjés gyalogakác (*Amorpha fruticosa*)
kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*)
bíbor nebáncsvirág (*Impatiens grandiflora*)
japánkeserűfű-fajok (*Fallopia* spp.)
magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)
kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*)
közönséges selyemkóró (*Asclepias syriaca*)
örömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiiflora*)
arany ribiszke (*Ribes aureum*)
adventív szőlőfajok (*Vitis*-hibridek)
vadszőlőfajok (*Parthenocissus* spp.)
süntők (*Echinocystis lobata*)
észak-amerikai őszirózsák (*Aster* spp.)
magas kúpvirág (*Rudbeckia laciniata*)
vadcsicsóka (*Helianthus tuberosus* s. 1.)
olasz szerbtövis (*Xanthium strumarium* subsp. *italicum*)
amerikai karmazsinbogyó/ amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*)
kínai karmazsinbogyó/kínai alkörmös (*Phytolacca esculenta*)
japán komló (*Humulus japonicus*)
átoktüske (*Cenchrus incertus*)
nem hazai tündérrózsa fajok
kanadai átokhínár (*Elodea canadensis*)
aprólevelű átokhínár/vékonylevelű átokhínár (*Elodea nuttallii*)
moszatpáfrányfajok (*Azolla mexicana*, *Azolla filiculoides*)

borfa/ tengerparti seprűcserje (*Baccharis halimifolia*)
karolinai tündérhínár (*Cabomba caroliniana*)
közönséges vízijácint (*Eichhorma crassipes*)
perzsa medvetalp (*Heracleum persicum*)
kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*)
Szosznovszkij-medvetalp (*Heracleum sosnowskyi*)
hévízi gázló (*Hydrocotyle ranunculoides*)
nagy fodros-átokhínár (*Lagarosiphon major*)
nagyvirágú tóalma (*Ludwigia grandiflora*)
sárgavirágú tóalma (*Ludwigia peploides*)
sárga lápbuzogány (*Lysichiton americanus*)
közönséges süllőhínár (*Myriophyllum aquaticum*)
felemáslevelű süllőhínár (*Myriophyllum heterophyllum*)
keserű hamisüröm (*Parthenium hysterophorus*)
ördögfarak keserűfű (*Persicaria perfoliata*)
kudzu nyílgyökér (*Pueraria montana*)
aligátorfű (*Alternanthera philoxeroides*)
óriásrebarbara (*Gunnera tinctoria*)
tollborzfű (*Pennisetum setaceum*)

